

Tredje søndag efter påske 2024

Salmer: 229, 338, 265, 665, 721

Kom, Herre Jesus. Amen.

2 Mos 3, 1-7.10-14; ApG 4, 7-12; Joh 14, 1-11

Hvem er Gud, og hvad er han til for? Det er spørgsmålene, vi må stille til teksterne i dag, hvor vi møder Gud som den, der hører sit folks klage, og som fra flammerne i en tornebusk beordrer Moses til at udfri det israelitiske folk fra Egypten. Vi møder ham som den, der ved sin ånd gennem Peter og Johannes helbreder en lam, og endelig møder vi ham i Jesus Kristus, der siger: »*Jeg er i Faderen, og Faderen er i mig.*« Der vil vi begynde. Når vi hører om Jesus i biblen, står han altid lysende klar for vore øjne, og det, vi ser, er det, vi får. I Jesus Kristus får vi den Gud, der gør de store gerninger, som jeg først nævnte: udfrielsen af det nødstedte folk og helbredelsen af den lamme

mand. Det, at Jesus virkelig er og fremstår som den, han siger, han er, har enorm betydning for vor måde at opfatte mennesker på i dag; vi forventer, at der er et sammenfald mellem deres tale, deres gerninger og deres person. Det er derfor, vi bevæger os så tillidsfuldt imellem hinanden: fordi vi generelt er dem, vi udgiver os for at være.

Hvad er Gud så til for? Han er til for at frelse os fra os selv og vise os vejen til sine mange boliger, han er til for at være en udvej, når alle andre veje synes lukkede, han er til for fortsat at gøre sin gerning, ovenikøbet af og til gennem os skrøbelige mennesker. Det vil jeg fortælle en historie om, som jeg blev vældig inspireret af, da jeg for nylig så et afsnit af TV-serien *Magtspil*, der handler om Gro Harlem Brundtland og hendes vej til magten som Norges statsminister. TV-serien er på fornavn med fru Brundtland, så det vil jeg for nemheds skyld også være her, Gro vil jeg kalde hende. Man følger hende, fra hun som inkarneret tilhænger af abort og kvindens egen

selvbestemmelsesret begynder en politisk karriere i Arbejderpartiet. Gro er læge og som nævnt er det abortsagen, der ligger hende stærkest på sinde, og det den, hun markedsfører sig og bliver populær på, men da arbejderregeringen skal lave en rokade, hvor man finder det opportunt at få en kvinde med, bliver hun miljøminister. Fra den post spiller hun magtspillet og ender med at feje sine mandlige modstandere af banen, hvorfor hun i 1981 ender som statsminister. Magten og kampen for den er noget, de fleste synes er spændende, men serien her viser på opbyggelig vis, at alle som tror, at magten åbner døre og skaber rum, må erfare, at den snarere lukker døre og indsnævrer manøvrerummet, fordi alt lynhurtigt kommer til at handle om at bevare magten i stedet for at hævde de idealer, man oprindeligt havde. Jævnligt udbryder partiets spidser ud i salvesfyldte arbejdersange og mindes gamle dage, men de samme spidser må – den ene efter den anden – erkende, at magten tager magten fra dem, og da Odvar Nordli, den helseplagede statsminister, en dag hører

kirkeklokkerne ringe, ved han, at hans tid er kommet, at han må lade magten fare. Han går af med at citere, ikke en arbejdersang, men en salme, hvor han takker Gud for både roserne og tornene langs vejen. Den vej er nu banet for Gro, hvilket hun er vældig fornøjet med.

Fornøjelsen varer dog kort, for få dage efter hendes tiltrædelse eskalerer den årelange konflikt om dæmningen i Altaelven, hvor det norske storting tilbage i 1970 besluttede at bygge et vandkraftværk. De første planer ville medføre, at samebygden Masi ville blive oversvømmet i en grad, så kun kirkespiret ville stå tilbage, og selv om man forlod den plan igen, fortsatte arbejdet med dæmningen, hvilket udfordrede samernes levevis, fordi den var et stort indgreb mod naturressourcerne. Konflikten mellem samer og de øvrige nordmænd er lang; mange får den altid til at handle om nordmændenes overgreb mod et oprindeligt folk, men det, synes jeg, er for unuanceret, idet konflikten for mig at se er den gamle mellem nomader,

som samerne jo i høj grad var, og de fastboende nordmænd. Den konflikt er lige så gammel som Kain og Abel, men der er ingen tvivl om, at samerne igennem tiden er blevet set ned på og dårligt behandlet, og at det for mange længe var forbundet med skam at være same. Det, der er interessant ved Altasagen, er, at den rejste samerne til så vellykket en modstand, at de endte med at blive anerkendt som folk. Og at de formåede at stå fast på deres ret, skyldtes i høj grad den styrke, de fandt i troen på, at Gud ville høre deres klage, som han engang hørte Israels. Det giver TV-serien et nydeligt eksempel på. I det nævnte afsnit følger vi nogle mødre og søstre til at par unge samiske mænd, der har slået lejr foran stortinget, hvor de sultestrejker, fordi de vil standse udbygningen af Altadæmningen. Kvinderne beder om foretræde for statsministeren, som venligt hører, hvad de siger, bl.a. at rapporterne, som er baggrund for beslutningen, er fulde af fejl og mangler. Det mener Gro ikke, og hun har heller ikke tænkt sig at imødekomme deres krav, fordi udbygningen er blevet demokratisk

vedtaget i stortinget. Hun spørger dem, hvorfor de tror, at hun kan omgøre beslutningen, og den ledende blandt kvinderne siger direkte til hende: »*Fordi De er kvinde og mor!*« Her tales ikke til abortaktivisten, Gro må netop kvinde og mor kunne sætte sig ind i, hvordan det er at stå for at miste sine børn, som samekvinderne er, fordi deres sønner sultestrejker. Som kvinde og mor må hun endvidere kunne forstå, at kultur og natur er noget, der skal værnes om. Samekvinderne minder hende på den måde om, at hun som det menneske hun er, ovenikøbet med det køn, hun har, må stå på livets side, at der skal være overensstemmelse mellem hendes gerninger og hendes person. Med sig har de en lille pige, hvis insisterende blik er lige ved at få Gro til at vakle, men hun vrider sig fri, og med henvisning til sin travle dag overlader hun kvinderne til kommunalministeren, hvad de bestemt ikke er tilfredse med. De spørger Gro, hvornår hun er tilbage, og hun svarer modvilligt, at det er hun ved et – halv to-tiden, hvorefter hun haster bort.

Samekvinderne bliver og vil ikke gå, før de er blevet hørt, og dét af statsministeren. Da Gro vender tilbage og skal drikke fredagskaffe med sine ministre må de alle krybe sammen på hendes lille kontor og hviske sammen, fordi samekvinderne sidder lige ved siden af i konferencerummet, for mødes mere med dem vil hun ikke. Men de bliver på deres plads og viser samisk ånd ved at holde ud. Situationen tilspidises, da det er blevet nat og de sultestrejkkende må køres på hospitalet for at blive tvangsfodret. Slaget synes tabt, men da tager en af kvinderne sin salmebog frem og insisterer på at synge salmen, *Er Gud for mig så træde mig hvad der vil imod*. Kvinderne ender så med at blive indtil politiet kommer for at lede dem venligt men bestemt ud af stortinget gennem kælderens, hvor de transporteres på nogle flyttevogne. Da bryder samekvinderne ud i den særlige sang, der kaldes joik, i noget, der ligner en sejrshymne, og da de endelig køres bort i politibilerne, går tankerne til hjemmet i Masi og kirken. Netop den kirke støder Gro på dagen efter, da hun finder en tegning, den lille

pige har lavet af den, hvor folk er på vej til gudstjeneste. Gro har gennem samerne mødt en anden virkelighed end de magtens korridorer, hun selv dyrker, og da hun kaldes tilbage til netop dem, fordi norsk TV, NRK, venter hende, fornemmer man, at hun har valgt mørket frem for lyset.

Udkommet af Altasagen blev, at udbygningen af dæmningen blev udsat, så man kunne registrere samiske kulturminde på stedet, men derefter gennemførtes arbejdet. Dog var der kommet så stort et fokus på samernes rettigheder, at der nogle år senere blev oprettet et sameting, altså et folketing for samerne, hvor de kunne beslutte sager, som vedrører dem. Deres vedholdende kamp førte altså til noget.

Gud ser sit folks lidelser, han hjælper det i al nød, det synes at være konklusionen, man kan drage af samernes kamp, hvor kristendommen altså spillede en signifikant rolle; den betød, at de var udholdende, da vejen viste sig at være tornegroet, og så gav den dem mod til at

udfordre den ellers så selvsikre Gro Harlem Brundtland; de fik udstillet, at der var et gab imellem hendes politiske og private person, for hvor hun i sin tidlige karriere havde kæmpet for kvinders objektive ret til at vælge et barn fra, måtte hun nu se i øjnene, at det at være mor og kvinde faktisk betyder, at der må være en overensstemmelse mellem en selv og de holdninger, man har til livet, som det leves i de nære relationer, hvilket Gro jo også gjorde med mand og børn. Magten fik hende til at lukke ned for den erkendelse, og det er jo nok noget, vi alle gør eller har gjort på et tidspunkt i vort liv. Derfor er det godt at vide, at Ham, der kan tilgive os, når vi spillede eller spiller magtens spil, om det så kun var og er i det små, Ham kan vi stole på, fordi Han og Faderen er ét, og netop derfor kan Han vise os et nyt rum og en åben dør, når vi har malet os op i et vore egne snævre rums hjørner på vej væk fra Ham, der har gjort en plads rede for os i sine mange boliger.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.